Амела Б. Муратовић[1]
Универзитет у Новом Пазару,
Департман за педагошке и психолошке науке
Нови Пазар (Србија)

Мирсада С. Зукорлић[2]
Универзитет у Београду,
Факултет за образовање учитеља и васпитача,
Наставно одељење у Новом Пазару
Нови Пазар (Србија)

Ивко А. Николић[3]
Универзитет у Београду,
Факултет за образовање учитеља и васпитача
Београд (Србија)

37.015.311
Оригинални научни рад
Примљен 17/01/2026
Измењен 12/06/2026
Измењен 20/06/2026
Прихваћен 22/06/2026
doi: 10.5937/socpreg60-64143

ТРАНСФОРМАЦИЈА РОДИТЕЉСКОГ СТИЛА ИЗМЕЂУ ТРАДИЦИОНАЛНЕ НОРМЕ И САВРЕМЕНЕ ПРАКСЕ

Сажетак: Аутори рада анализирају трансформацију родитељских стилова у односу на традиционалне вредности и савремене васпитне захтеве. Циљ је испитивање васпитних пракси родитеља у променљивим друштвеним околностима. Истраживање је спроведено анкетом, а подаци су анализирани применом дескриптивне статистике, т-теста и хи-квадрат теста. Резултати показују да је ауторитативни стил најзаступљенији, да су демократскији приступи чешћи у урбаним срединама, а традиционални обрасци у руралним и код родитеља нижег социоекономског статуса. Мајке више наглашавају емоционалну подршку и партнерски однос, док очеви чешће задржавају традиционалне улоге и строжу дисциплину.

Кључне речи: родитељство, родитељски стилови, ауторитативни стил, традиционалне вредности, савремени стил

УВОД

Родитељство као друштвени и културни феномен не може се посматрати као статична и универзална категорија, већ као динамичан процес који се мења у складу са историјским околностима, културним обрасцима и доминантним друштвеним

[1] amela.muratović@uninp.edu.rs; https://orcid.org/0000-0002-3044-5575
[2] mirsadazukorlic@hotmail.com; https://orcid.org/0000-0002-9327-6617
[3] ivko.nikolic@uf.bg.ac.rs; https://orcid.org/0000-0002-1899-4424

нормама. Брига о детету и обликовање његове личности, вредносног система и социјалних компетенција представљају једну од најзначајнијих и најсложенијих друштвених функција. У том контексту, породица, као део сложене друштвене структуре, није лишена константних промена (Novaković, 2025). Начини на које родитељи приступају васпитању деце, као и очекивања од родитељске улоге, значајно су варирали кроз различите историјске периоде, што указује на континуиран процес прилагођавања породице ширим друштвеним променама. Кроз људску историју постојали су многи различити приступи одгајању деце.

У оквиру проучавања родитељства посебно место заузима појам родитељског стила. Родитељски стил се развио као хеуристички уређај за описивање ширег родитељског миљеа, односно општег емоционалног, социјалног и васпитног контекста у којем се одвија интеракција између родитеља и детета. Према Дарлинг и Стајнбергу (Darling & Steinberg, 1993), родитељски стил представља контекст унутар којег се конкретне родитељске праксе реализују и кроз који оне остварују свој утицај на развој детета. Он не обухвата појединачне васпитне поступке, већ стабилан образац односа, комуникације, нивоа контроле и подршке, као и система вредности које родитељи преносе на дете. Управо због тога родитељски стил представља значајан аналитички оквир за разумевање начина на који родитељи обликују васпитне стратегије и како деца те стратегије доживљавају и интернализују.

Традиционални модели родитељства, који су током дужег историјског периода били засновани на јасно дефинисаним родитељским улогама, наглашеној хијерархији и ауторитету родитеља, данас се све више преобликују под утицајем савремених друштвених промена. Трансформација родитељског стила у овом раду дефинише се као динамичан процес преобликовања родитељских пракси и стилова, у оквиру којег долази до померања од ауторитарних и хијерархијских модела ка интензивном и рефлексивном родитељству, заснованом на већој емоционалној укључености, флексибилности и партнерском односу између родитеља и детета. Доминирајући образац ове трансформације огледа се у јачању аутономије детета и развоју подржавајућег односа родитеља, уз истовремено задржавање одређеног нивоа родитељске структуре и контроле (Faircloth, 2014; Cowan & Cowan, 2019). Овај процес се не посматра као једносмерна замена модела, већ као хибридизација и интеграција традиционалних и савремених образаца, при чему се нови васпитни приступи надовезују на постојеће културне и породичне норме. У том смислу, трансформација родитељства се тумачи у оквиру савремених социолошких приступа који родитељство посматрају као динамичан и релациони процес у коме се континуирано преиспитује однос између аутономије и контроле у интеракцији родитељ–дете.

Поред културних и педагошких фактора, родитељство је у савременом друштву све више условљено и социоекономским околностима. Одлука да се постане родитељ, као и начини на које се родитељска улога реализује, све су чешће повезани са стратификацијским обележјима, материјалним ресурсима и друштвеном моћи, као и са позиционирањем жене и мушкарца на економском и политичком тржишту рада, а у мањој мери искључиво са емоционалним мотивима и љубављу према детету (Vilenica, 2013). У том контексту, трансформација родитељског стила може се разумети као

резултат сложене интеракције традиционалних вредности и савремених друштвених очекивања, што аутори овог рада настоје да теоријски и емпиријски сагледају.

Иако бројна истраживања потврђују да савремене друштвене промене утичу на преобликовање родитељских улога и васпитних пракси, још увек није довољно разјашњено на који начин родитељи усклађују традиционалне вредности са савременим захтевима родитељства. Посебно недостају емпиријски налази који истовремено сагледавају утицај пола родитеља, места становања и социоекономског статуса на обликовање родитељских стилова у условима убрзаних друштвених промена. Савремени развојно-психолошки и социолошки приступи родитељство посматрају као динамичан и контекстуално условљен процес. Он је обликован кроз димензије аутономије и контроле у интеракцији родитељ–дете (Soenens & Vansteenkiste, 2024).

На основу ових теоријских полазишта, аутори рада заступају тезу да савремено родитељство не подразумева напуштање традиционалних образаца, већ њихову трансформацију и прилагођавање новим друштвеним околностима. У складу с тим, предмет истраживања је анализа начина на који се традиционални и савремени елементи родитељства интегришу у родитељским стиловима. Такође се испитују разлике с обзиром на пол родитеља, место становања и социоекономски статус породице.

Историјски гледано, у многим земљама од мушкараца се очекивало да буду хранитељи и дисциплинари, а од жена да буду примарни неговатељи деце (Rodrigo et al., 2014). Ова подела улога одражавала је традиционалне друштвене норме које су јасно дефинисале одговорности и ауторитет унутар породице, стварајући стабилан, али релативно ригидан оквир родитељства. Мајке у 18. веку биле су усмерене на културу и развој писмености, а не на холистички развој и бригу о детету (Francus, 2013). Приоритет су имали образовање и пренос културних вредности, док су емоционални, социјални и физички аспекти развоја детета често остајали занемарени.

Традиционални модели родитељства, засновани на јасно дефинисаним улогама и хијерархији, данас се све више комбинују са савременим захтевима који подстичу флексибилност, партнерски однос родитеља и индивидуализовани приступ детету. Традиционална улога оца као дисциплинске фигуре била је повезана са израженијим ауторитарним ставовима; међутим, са све већим укључивањем очева у улоге неге и старања о деци, уочава се тенденција смањења ауторитарности (Lansford et al., 2021). Промене у родитељству не представљају само прелазак из једног модела у други већ сложен процес преиспитивања вредности, балансирања између очекивања заједнице и личних уверења, и сталног прилагођавања новим друштвеним условима. Савремени родитељски изазови обухватају промене родних улога, које омогућавају већу партиципацију оба родитеља у васпитању, као и утицај урбанизације, глобализације и дигиталних технологија, који редефинишу организацију и функционисање породица. Друштвене промене великог обима делимично су одговорне за промене у ставовима родитеља (Chang et al., 2011).

Ова динамика омогућава родитељима да интегришу елементе традиционалних вредности са захтевима савременог друштва, формирајући родитељство као простор сталног балансирања између очувања културних вредности и прилагођавања савременим очекивањима, што је у складу са холистичким приступом развоју детета. Холистички приступ подразумева уважавање емоционалних, социјалних, когнитивних

и физичких потреба детета као основе за подстицање његовог целокупног развоја (Vasiou et al., 2023).

Савремени родитељи се суочавају са утицајем различитих фактора, од породице, порекла и културне традиције, преко образовног система и радног окружења, до дигиталних медија и глобалне културне динамике. Родитељство је обликовано изложеношћу различитим перспективама кроз технологију, као и путем урбанизације, глобализације и других друштвених сила које се мењају током времена (Bray & Dawes, 2016). Овај контекст ствара ситуацију у којој родитељи морају континуирано усаглашавати наслеђене културне норме са савременим друштвеним очекивањима. Такво динамично окружење захтева развој флексибилних родитељских стратегија које интегришу традиционалне вредности са савременим принципима васпитања, са посебним акцентом на емоционалну подршку, когнитивни развој и социјализацију детета. У том смислу, савремено родитељство постаје процес балансирања између очувања културног континуитета и адаптације на комплексне и променљиве захтеве савременог друштва.

Промењени начин живота и посвећеност послу навели су родитеље да своје каријере стављају изнад васпитања деце (Poduval, J. & Poduval, M., 2009). Ова динамика показује како економски и професионални императиви утичу на структуру родитељске одговорности. Родитељи стога развијају стратегије које омогућавају интеграцију каријере и непосредне бриге о детету, уз очување емоционалног, когнитивног и социјалног развоја. Таква синтеза илуструје сложеност савременог родитељства, где балансирање између различитих улога постаје кључна вештина за очување квалитета породичног живота.

Родитељство се, стога, може посматрати и као друштвена институција и као процес који се одвија између очувања традиционалних норми и прихватања савремених очекивања. Разумевање овог односа омогућава сагледавање промена у родитељској пракси и улогама које родитељи преузимају у савременом друштву.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Родитељство у савременом друштву представља динамичан процес у коме се традиционални обрасци и вредности преплићу са новим друштвеним очекивањима. Разумевање начина на који родитељи балансирају између очувања традиционалних норми и прихватања модерних приступа од кључног је значаја за сагледавање промена у родитељским праксама и улогама. С обзиром на сложеност овог феномена, методолошки део рада усмерен је на емпиријско испитивање начина на који родитељи перципирају своју улогу, у којој мери примењују традиционалне и савремене приступе, као и фактора који утичу на обликовање њихових васпитних пракси.

Циљ истраживања јесте да се испита како родитељи данас балансирају између традиционалних схватања родитељских улога (ауторитет, дисциплина, родно подељене функције) и савремених очекивања (партнерски однос, демократичност, емоционална подршка, равноправна улога мајке и оца).

Истраживачка питања

- Како родитељи доживљавају и дефинишу сопствену улогу у савременом друштву?
- У којој мери су традиционалне норме и обрасци и даље присутни у родитељским праксама?
- Како друштвена очекивања (школа, медији, институције, заједница) утичу на обликовање родитељских улога?
- На који начин родитељи комбинују традиционалне вредности са савременим захтевима и изазовима?

Хипотезе истраживања

- Традиционалне норме и даље значајно обликују родитељске праксе, али се оне преплићу са савременим моделима.
- Савремена друштвена очекивања више утичу на родитеље у урбаним срединама него у руралним.
- Мајке чешће изражавају спремност да усвоје савремене обрасце родитељства (партнерски однос, емоционална подршка), док очеви чешће задржавају елементе традиционалних норми.
- Друштвени и економски статус породице значајно утиче на то у којој мери родитељи успевају да одговоре на савремене изазове родитељства.

Инструменти истраживања

За процену родитељских васпитних стилова коришћен је Parenting Styles and Dimensions Questionnaire (PSDQ) (Robinson et al., 2001). Аутори инструмента су Robinson, Mandleco, Olsen i Hart. Упитник се састоји од 32 ајтема у форми петостепене Ликертове скале (1 = никада, 5 = увек), при чему виши скор указује на већу израженост одређеног обрасца родитељског понашања.

Ауторитативни стил обухвата 15 ајтема који се односе на емоционалну подршку, јасно постављање правила, доследну дисциплину и подстицање аутономије детета. Примери тврдњи су: „Детету објашњавам разлоге правила“, „Уважавам мишљење детета“ и „Подстичем дете да самостално доноси одлуке“.

Ауторитарни стил обухвата 12 ајтема који се односе на високу контролу, строгу дисциплину и казнене мере. Примери тврдњи су: „Викао/ла је на дете када се лоше понашало“ и „Кажњавао/ла је без објашњења“.

Попустљиви стил обухвата пет ајтема који се односе на недоследно постављање граница и ниску родитељску контролу. Пример тврдње је: „Претио/ла је казном, али је није доследно примењивао/ла“.

Занемарујући родитељски стил није директно мерен у оквиру PSDQ, већ је операционализован на основу модела Maccoby i Martin (1983) као комбинација ниске емоционалне топлине и ниске родитељске контроле.

Класификација испитаника у четири родитељска стила извршена је на основу просечних скорова на димензијама емоционалне топлине и родитељске контроле. Испитаници су сврстани у онај стил код кога су остварили највише просечне вредности.

Метод обраде података

Квантитативни подаци обрађени су применом дескриптивне статистике (фреквенције, проценти, аритметичка средина и стандардна девијација) и инференцијалне статистике (хи-квадрат тест) ради испитивања разлика између родитеља у односу на пол, место становања и социоекономски статус.

Узорак

Истраживање је обухватило N = 200 испитаника (100 мајки и 100 очева), чија деца похађају основну школу (узраст од седам до 15 година). Узорак од 200 испитаника укључује родитеље различитог образовног и социоекономског статуса из урбаних и руралних средина, што омогућава компаративну анализу утицаја контекста на примену традиционалних и савремених образаца родитељства.

Резултати истраживања пружили су релевантне информације о начину на који родитељи усаглашавају традиционалне и савремене захтеве и указали на могућности унапређења програма подршке родитељству.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Као што је приказано у Табели 1, у истраживању је учествовало укупно 200 родитеља, равномерно распоређених према полу: 100 мајки (50%) и 100 очева (50%). Према месту становања, 120 испитаника (60%) долази из урбаних средина, док 80 испитаника (40%) живи у руралним срединама. Према социоекономском статусу, највећи део узорка припада средњем слоју – укупно 100 родитеља (50%). Родитељи са ниским социоекономским статусом чине 30% узорка (N = 60), док 20% родитеља (N = 40) припада високом социоекономском статусу. Ова структура узорка омогућава поређење између различитих друштвених група.

Анализа података приказана у Табели 2 показује да је најзаступљенији стил родитељства ауторитативни (42,5%). Овај стил је доминантан међу родитељима из урбаних средина (N = 60), док међу родитељима из руралних средина износи 25 испитаника, што указује на већу заступљеност демократског родитељства у градовима. Ауторитарни стил присутан је код 25% испитаника, чешће међу родитељима из руралних средина (N = 30). Попустљиви стил забележен је код 20% родитеља, док је занемарујући стил најмање заступљен (12,5%). Ови резултати указују на коегзистенцију савремених и традиционалних образаца родитељства.

Ауторитативни стил карактерише комбинација јасно дефинисаних правила и високе емоционалне подршке, при чему се детету омогућава учешће у одлучивању и развој самосталности. Попустљив стил је чешћи међу родитељима из урбаних средина (N = 25) него међу родитељима из руралних средина (N = 15) и одликује се недоследношћу у захтевима и правилима (Smailović, 2019). Ауторитарни и занемарујући стилови указују на строжу дисциплину и нижи ниво партнерске интеракције са дететом (Balson, 1994; Barakat & Clark, 1999; Garbarino & Abramowitz, 1992; Gonzalez-Mena, 1993; Miller, 1990; Porter, 1997; Wong et al., 2021).

Поређење родитеља из урбаних и руралних средина показује да родитељи из градова чешће примењују савременије, демократске стилове, док родитељи из руралних средина чешће задржавају традиционалне обрасце, што је у складу с претходним истраживањима (Xu et al., 2020; Walsh & Jones, 2023).

Занемарујући стил је најмање заступљен (12,5%), што је у складу са очекивањима, јер родитељи ретко перципирају себе у овој категорији. Ипак, литература указује да недостатак родитељске пажње може имати негативне последице по развој детета, укључујући анксиозност, смањено самопоштовање и, у екстремним случајевима, депресивне симптоме (Lavrič & Naterer, 2020; Wong et al., 2021).

Свеукупно посматрано, резултати показују да место становања има значајну улогу у обликовању родитељских стилова, при чему се у урбаним срединама чешће јављају савременији и демократски модели родитељства, док у руралним срединама доминирају традиционалнији обрасци.

Анализа разлика између мајки и очева у перцепцији родитељства (Табела 3) показује да пол представља значајан фактор у обликовању родитељских ставова. Добијени подаци указују да мајке у већој мери усвајају савремене, емоционално оријентисане и демократске моделе родитељства, док су очеви склонији традиционалнијем приступу који наглашава ауторитет, строжу дисциплину и јаснију поделу улога. Традиционална улога оца, активности ван куће и материјално обезбеђивање породице, указује на ограничењу укљученост у свакодневну комуникацију са децом (Muratović et al., 2021). Овај образац потврђен је статистички значајним разликама у свим посматраним димензијама.

Најизраженија разлика уочена је у димензији емоционалне подршке, у којој мајке остварују више просечне вредности у односу на очеве. Овај налаз потврђује да се родитељске улоге и даље делимично структуришу кроз родно условљене обрасце бриге и емоционалне укључености. Истовремено, резултати су у складу са истраживањима која показују да очева топлина и ангажовано учешће у учењу детета доприносе бољем социјално-емоционалном и когнитивном развоју, док је строжа дисциплина повезана са већом учесталошћу проблема у понашању (Baker, 2017; Chang et al., 2003).

Када је реч о родно дефинисаним улогама, савремена литература указује на постојање варијабилности у обрасцима родитељства, при чему се у одређеним контекстима код очева и даље могу уочити традиционалнији облици ангажовања. Овакви налази сугеришу да процес промене родитељских улога није уједначен, већ да зависи од друштвених и породичних контекста (Parke & Cookston, 2019).

Истовремено, већи нагласак мајки на демократичности и партнерском односу указује на померање ка моделима који подржавају учешће детета у одлучивању и емоционалну укљученост, што се може посматрати као индикатор јачања савремених родитељских образаца у оквиру мајчинске улоге (Walsh & Jones, 2023).

Разлике у димензији строге дисциплине додатно потврђују да се родитељске праксе и даље обликују кроз родно условљене норме, при чему очеви задржавају више контролно-дисциплински оријентисан приступ. Овакви налази показују да савремени модели родитељства коегзистирају са традиционалним обрасцима, уместо да их у потпуности замењују.

Анализа разлика социоекономског статуса породице на родитељске праксе, приказана у Табели 4, показује јасан образац социоекономске условљености родитељства.

Родитељи са нижим социоекономским статусом чешће се ослањају на традиционалне обрасце родитељства (65%), док је усвајање савремених образаца присутно у мањој мери (35%). Овај налаз указује да ограничени образовни и материјални ресурси могу бити повезани са већом ослоњеношћу на ауторитативније и традиционалне васпитне моделе (Hoff & Laursen, 2006).

Резултати истовремено потврђују да је родитељство снажно повезано са социјалном стратификацијом, односно да избор родитељских пракси није искључиво индивидуалан, већ структурално условљен положајем породице у друштву, где се материјални и образовни ресурси јављају као кључни фактори обликовања васпитних стилова (Vilenica, 2013).

Насупрот томе, родитељи средњег и вишег социоекономског статуса показују већу склоност ка савременим родитељским праксама (60% и 75%), што се може тумачити као последица већег приступа образовним ресурсима и већег капацитета за флексибилније и демократске облике родитељства. Ови налази су у складу са истраживањима која указују да социоекономски статус значајно утиче на родитељску флексибилност и адаптацију савременим друштвеним захтевима (Cabrera & Volling, 2019; Parke, 2022).

Добијени резултати у целини указују да се у савременом друштву истовремено одвијају процеси опстанка традиционалних образаца и постепене трансформације ка савременијим облицима родитељства. Најизраженији образац налаза односи се на јасне разлике између друштвених група, при чему се родитељски стилови систематски разликују у зависности од пола родитеља, места становања и социоекономског статуса. Посебно се издваја утицај урбаног окружења као фактора који подстиче усвајање демократскијих и партнерских облика родитељства, док руралне средине и нижи социоекономски статус чешће кореспондирају са задржавањем традиционалнијих образаца. У том смислу, налази пре свега указују на структурисане социолошке разлике, а не на једнообразну трансформацију родитељства.

ДИСКУСИЈА

Резултати спроведеног истраживања указују на сложен и вишеслојан однос између традиционалних норми родитељства и савремених друштвених очекивања. Анализа показује да мајке и очеви значајно различито доживљавају родитељску улогу, при чему су очеви склонији традиционалним обрасцима, док мајке у већој мери прихватају савремене, демократске и емоционално оријентисане приступе. Ова разлика потврђује налазе ранијих студија (Belsky, 1984; Darling & Steinberg, 1993), које указују да родне разлике и даље играју значајну улогу у обликовању родитељских пракси, упркос процесима модернизације друштва и расту савремених педагошких концепата.

Резултати доказују да се родитељске праксе обликују под истовременим утицајем традиционалних и савремених образаца. Иако су традиционалне норме и даље присутне, нарочито у руралним срединама и код очева, уочљив је снажан тренд усвајања савременијих, демократских модела родитељства. Овакав налаз је у складу са савременим теоријским приступима који наглашавају да родитељство више није засновано искључиво на ригидним, хијерархијским односима, већ се помера ка

партнерском, флексибилном и емоционално подржавајућем односу према детету (Lamb, 2010; Lamb & Lewis, 2013).

Анализа разлика између мајки и очева показује значајне разлике у перцепцији родитељске улоге. Мајке доследно постижу више резултате у димензијама емоционалне подршке, демократског и партнерског приступа, док очеви показују већи ниво слагања са строжом дисциплином и родно дефинисаним улогама. Статистички значајне разлике (t-тест $p < 0.001$) потврђују да пол родитеља представља стабилан фактор у обликовању ставова и стилова родитељства. Ови налази су у складу са међународним истраживањима: Ламб (Lamb, 2010) показује да очеви и даље примењују строже, ауторитарне обрасце, док мајке чешће користе емоционалну подршку и партнерски приступ. Разлике у родитељским стиловима имају директне импликације на развој деце, посебно у области социјалних вештина и емоционалне регулације (Xu et al., 2020; Walsh & Jones, 2023).

Налази показују да родитељи из урбаних средина чешће примењују ауторитативни стил, који се сматра развојно најподстицајнијим, док родитељи из руралних средина чешће задржавају ауторитарне обрасце. Овај налаз је у складу са теоријским оквирима развоја (Bronfenbrenner, 1979) и са студијама Холдсворта и сарадника (Holdsworth et al., 2019) и Борнштајна (Bornstein, 2012), које показују да контекст у којем породица живи директно утиче на стил родитељства. Већа доступност образовних ресурса, рад са педагошким стручњацима и изложеност савременим друштвеним трендовима у урбаним срединама доприносе лакшем усвајању савремених модела родитељства.

Анализа утицаја социоекономског статуса (СЕС) показује да родитељи са вишим СЕС-ом чешће примењују савремене, демократске моделе родитељства, док родитељи са нижим СЕС-ом задржавају традиционалне обрасце. Ово је у складу са претходним истраживањима (Cabrera & Volling, 2019; Hoff & Laursen, 2006), која показују да економски и образовни ресурси омогућавају флексибилност у родитељским праксама, бољи приступ информацијама и већу свест о психолошким потребама детета. Породице са ограниченим ресурсима често се ослањају на традиционалне моделе који нуде јасну структуру, али ограничавају аутономију и демократски дијалог.

Уочава се да резултати истраживања показују да родитељски стил зависи од комбинације фактора: пол родитеља, место становања и СЕС. На пример, мајке из урбаних средина са вишим SES-ом показују највећу склоност савременим, партнерским и флексибилним стиловима родитељства. Ово потврђује развојно-еколошке моделе (Bronfenbrenner, 1979), који наглашавају да се понашање родитеља не може посматрати изоловано, већ у интеракцији са ширим друштвеним, културним и економским контекстом.

Резултати потврђују хипотезу да родитељство у савременом друштву представља динамичну категорију, која се развија под утицајем више фактора. Савремени родитељски стилови не замењују у потпуности традиционалне обрасце, већ их трансформишу и прилагођавају савременим друштвеним околностима. Ови налази имају практичне импликације за:

- едукацију родитеља и програме подршке породицама у урбаним и руралним срединама;

- формирање политика које подржавају равнотежу између традиционалних и савремених приступа;
- развијање стратегија за оснаживање родитеља.

Ограничења овог истраживања првенствено се односе на величину узорка и коришћену методологију. Узорак од 200 родитеља може ограничити генерализацију налаза на ширу популацију, посебно у различитим културним и регионалним контекстима. Такође, главни инструмент истраживања била је упитничка метода, што подразумева да су добијени подаци засновани на субјективним перцепцијама родитеља, а не на директном посматрању понашања или интеракција са децом. Додатно, ово истраживање није имало лонгитудинални карактер, што значи да није могуће пратити промене у родитељским стиловима током времена нити утврдити узрочно-последичне везе између родитељских приступа и развоја детета.

На основу уочених ограничења, будућа истраживања требало би да прошире узорак како би обухватила различите регије и културне контексте, чиме би се повећала екстерна валидност налаза. Такође, препоручује се спровођење лонгитудиналних студија које би омогућиле праћење развоја родитељских стилова и њиховог утицаја на децу током дужег временског периода. Поред тога, важно је анализирати додатне факторе који могу утицати на родитељске праксе, као што су образовање родитеља, њихов радни статус, доступност педагошких ресурса и укљученост у образовни систем, како би се добила комплетнија слика о контексту родитељства у савременом друштву.

ЗАКЉУЧАК

Резултати спроведеног истраживања јасно указују на то да пол родитеља представља значајан фактор у обликовању ставова према традиционалној улози родитељства. Очекивано, очеви у већој мери исказују сагласност са традиционалним обрасцима родитељских улога, док мајке показују већу отвореност ка савременим моделима родитељства који подразумевају равноправну поделу одговорности, емоционалну укљученост и активну партиципацију оба родитеља у васпитању и развоју детета. Примењени т-тест и хи-квадрат анализа потврдили су статистички значајност уочених разлика, што указује да ставови родитеља нису случајни, већ условљени ширим друштвеним и културним оквирима.

Добијени налази могу се тумачити у светлу Бронфенбренеровог еколошког модела развоја, који наглашава међусобну повезаност микро-, мезо- и макросистема у обликовању родитељског понашања. Ставови и родитељске праксе не произлазе искључиво из индивидуалних уверења, већ су резултат сложене интеракције породичног окружења, утицаја локалне заједнице, као и доминантних друштвених норми и вредности. У том контексту, традиционални обрасци родитељства и даље су изражени, посебно код очева, док мајке у већој мери показују тенденцију прилагођавања савременим друштвеним и педагошким очекивањима, што одражава трансформацију родних улога и промена у савременим породичним односима.

Закључно, резултати истраживања наглашавају потребу за систематским развијањем програма подршке родитељима, који би уважавали разлике у ставовима мајки и очева, али и подстицали развој партнерског и уравнотеженог приступа родитељству. Промоција равноправне расподеле родитељских улога и заједничке одговорности у васпитању деце може допринети јачању породичне кохезије и успешнијем усклађивању традиционалних вредности са савременим друштвеним захтевима. Разумевање уочених разлика представља важну основу за креирање едукативних програма и јавних политика усмерених ка оснаживању родитеља и подстицању активног, одговорног и укљученог родитељства у савременом друштву.

Amela B. Muratović[1]
University of Novi Pazar,
Department of Pedagogical and Psychological Sciences
Novi Pazar (Serbia)

Mirsada S. Zukorlić[2]
University of Belgrade, Faculty of Education,
Teaching Department in Novi Pazar
Novi Pazar (Serbia)

Ivko A. Nikolić[3]
University of Belgrade, Faculty of Education
Belgrade (Serbia)

TRANSFORMATION OF PARENTING STYLE BETWEEN TRADITIONAL NORMS AND CONTEMPORARY PRACTICE

(Translation *In Extenso*)

Abstract: This paper examines the transformation of parenting styles in relation to traditional values and contemporary educational demands. The aim of the study is to investigate parental child-rearing practices in the context of changing social circumstances. The research was conducted using a survey, and the data were analyzed through descriptive statistics, the independent-samples *t*-test, and the chi-square test. The findings indicate that the authoritative parenting style is the most prevalent, while more democratic approaches are more common in urban areas, whereas traditional patterns are more frequently observed in rural settings and among parents with lower socioeconomic status. Mothers place greater emphasis on emotional support and a partnership-based relationship with their children, whereas fathers are more likely to retain elements of traditional roles and stricter disciplinary practices.

Keywords: parenting, parenting styles, authoritative parenting style, traditional values, contemporary parenting

INTRODUCTION

Parenting, as a social and cultural phenomenon, cannot be viewed as a static and universal category, but rather as a dynamic process that changes in accordance with historical circumstances, cultural patterns, and dominant social norms. The care of a child

[1] amela.muratović@uninp.edu.rs; https://orcid.org/0000-0002-3044-5575
[2] mirsadazukorlic@hotmail.com; https://orcid.org/0000-0002-9327-6617
[3] ivko.nikolic@uf.bg.ac.rs; https://orcid.org/0000-0002-1899-4424

and the shaping of their personality, value system, and social competencies represent one of the most significant and complex social functions. In this context, the family, as part of a complex social structure, is not devoid of constant changes (Novaković, 2025). The ways in which parents approach child-rearing, as well as expectations regarding the parental role, have varied considerably across different historical periods, indicating a continuous process of family adaptation to broader social changes. There have been many different approaches to rearing children throughout human history.

Within the study of parenting, the concept of parenting style occupies a particularly important place. Parenting style developed as a heuristic device for describing the broader parenting milieu, that is, the general emotional, social, and educational context in which interaction between parent and child takes place. According to Darling and Steinberg (1993), parenting style represents the context within which specific parenting practices are implemented and through which they exert their influence on child development. It does not encompass individual child-rearing practices, but rather a stable pattern of relationships, communication, levels of control and support, as well as the system of values that parents transmit to the child. For this reason, parenting style constitutes a significant analytical framework for understanding how parents shape their child-rearing strategies and how children perceive and internalize those strategies.

Traditional models of parenting, which for much of history have been characterized by clearly defined parental roles, hierarchical family structures, and strong parental authority, are increasingly being reshaped under the influence of contemporary social changes. In the present study, the transformation of parenting style is conceptualized as a dynamic process of modifying parenting practices and approaches, involving a shift from authoritarian and hierarchical models toward more intensive and reflective forms of parenting characterized by greater emotional involvement, flexibility, and partnership-oriented parent–child relationships. The dominant manifestation of this transformation is reflected in the promotion of children's autonomy and the development of supportive parent–child relationships while maintaining an appropriate level of parental structure and guidance (Faircloth, 2014; Cowan & Cowan, 2019).

Rather than being viewed as a unidirectional replacement of one model with another, this process is understood as a hybridization and integration of traditional and contemporary parenting patterns, whereby emerging child-rearing practices are incorporated into existing cultural and family norms. From this perspective, the transformation of parenting is interpreted within contemporary sociological frameworks that conceptualize parenting as a dynamic and relational process in which the balance between children's autonomy and parental control is continuously negotiated through parent–child interactions.

In addition to cultural and pedagogical factors, parenting in contemporary society is increasingly shaped by socio-economic circumstances. The decision to become a parent, as well as the ways in which the parental role is enacted, are more often linked to stratification characteristics, material resources, and social power, as well as to the positioning of women and men in the economic and political labour market, and to a lesser extent solely to emotional motives and love for the child (Vilenica, 2013). In this context, the transformation of parenting style can be understood as the result of a complex interaction between traditional values and contemporary social expectations, which this paper seeks to examine both theoretically and empirically.

Although numerous studies have demonstrated that contemporary social changes contribute to the transformation of parental roles and child-rearing practices, it remains insufficiently understood how parents reconcile traditional values with the demands of modern parenting. In particular, there is a lack of empirical evidence simultaneously examining the influence of parental gender, place of residence, and socioeconomic status on the formation of parenting styles in the context of rapid societal change. Contemporary developmental psychological and sociological perspectives conceptualize parenting as a dynamic and context-dependent process, shaped by the ongoing interplay between autonomy support and parental control within the parent–child relationship (Soenens & Vansteenkiste, 2024).

Building on these theoretical premises, the present study advances the argument that contemporary parenting should not be understood as the abandonment of traditional patterns but rather as their transformation and adaptation to changing social circumstances. Accordingly, the study focuses on examining how traditional and contemporary elements of parenting are integrated within parenting styles. It also investigates differences in these patterns with respect to parental gender, place of residence, and the socioeconomic status of the family.

Historically, in many countries, men were expected to be providers and disciplinarians and women were expected to be children's primary caregivers (Rodrigo et al. 2014). This division of roles reflected traditional social norms that clearly defined responsibilities and authority within the family, creating a stable but relatively rigid framework of parenting. Mothers in the eighteenth century were focused on cultural and literacy development rather than on children's holistic development and nurturing care (Francus, 2013). Priorities were directed toward education and the transmission of cultural values, while the emotional, social, and physical aspects of child development were often neglected.

Traditional models of parenting, based on clearly defined roles and hierarchy, are today increasingly combined with contemporary demands that promote flexibility, a partnership-based relationship between parents, and an individualized approach to the child. In particular, fathers' traditional disciplinarian role may have been associated with more authoritarian attitudes; however, as fathers increasingly take on caregiving roles, they may become less authoritarian (Lansford et al., 2021). Changes in parenting do not represent a simple transition from one model to another, but rather a complex process of reassessing values, balancing community expectations with personal beliefs, and continuously adapting to new social conditions. Contemporary parenting challenges include shifts in gender roles, which enable greater participation of both parents in child-rearing, as well as the influence of urbanization, globalization, and digital technologies, all of which redefine the organization and functioning of families. Large-scale social changes are in part responsible for changes in parents' attitudes (Chang et al., 2011).

This dynamic enables parents to integrate elements of traditional values with the demands of contemporary society, shaping parenting as a space of constant balancing between the preservation of cultural values and adaptation to modern expectations, which is consistent with a holistic approach to child development. A holistic approach implies recognizing emotional, social, cognitive, and physical needs of the child as the foundation for fostering their overall development (Vasiou et al., 2023).

Contemporary parents are influenced by a wide range of factors, from family background and cultural tradition, through the education system and work environment, to digital media and global cultural dynamics. Parenting has been shaped by exposure to different perspectives through technology, as well as by urbanization, globalization, and other social forces that evolve over time (Bray & Dawes, 2016). This context creates a situation in which parents must continuously reconcile inherited cultural norms with contemporary social expectations. Such a dynamic environment requires the development of flexible parenting strategies that integrate traditional values with modern principles of child-rearing, with particular emphasis on emotional support, cognitive development, and child socialization. In this sense, contemporary parenting becomes a process of balancing the preservation of cultural continuity with adaptation to the complex and changing demands of modern society.

The transforming lifestyle and dedication to work push parents to prioritize their careers over raising their children (Poduval, J. & Poduval, M., 2009). This dynamic illustrates how economic and professional imperatives influence the structure of parental responsibility. Parents therefore develop strategies that enable the integration of career demands with direct child care, while preserving the child's emotional, cognitive, and social development. Such a synthesis illustrates the complexity of contemporary parenting, in which balancing multiple roles becomes a key skill for maintaining the quality of family life.

Parenting can thus be viewed both as a social institution and as a process that unfolds between the preservation of traditional norms and the acceptance of contemporary expectations. Understanding this relationship allows for a clearer insight into changes in parenting practices and the roles that parents assume in modern society.

RESEARCH METHODOLOGY

Parenting in contemporary society represents a dynamic process in which traditional patterns and values are intertwined with new social expectations. Understanding how parents balance the preservation of traditional norms and the adoption of modern approaches is of key importance for comprehending changes in parenting practices and roles. Given the complexity of this phenomenon, the methodological section of this study is focused on an empirical examination of how parents perceive their role, the extent to which they apply traditional and contemporary approaches, and the factors influencing the formation of their parenting practices.

The aim of the research is to examine how parents today balance traditional understandings of parenting roles (authority, discipline, gender-based division of roles) with contemporary expectations (partnership-based relationships, democratic practices, emotional support, and equal parental roles of mothers and fathers).

Research Questions

- How do parents perceive and define their own role in contemporary society?
- To what extent are traditional norms and patterns still present in parenting practices?

- How do social expectations (school, media, institutions, community) influence the shaping of parenting roles?
- In what ways do parents combine traditional values with contemporary demands and challenges?

Research hypotheses

- Traditional norms still significantly shape parenting practices, although they are increasingly intertwined with contemporary models.
- Contemporary social expectations have a stronger influence on parents in urban areas than in rural areas.
- Mothers are more likely to adopt contemporary parenting patterns (partnership-based relationships, emotional support), while fathers are more likely to retain elements of traditional norms.
- The social and economic status of the family significantly influences the extent to which parents can respond to contemporary parenting challenges.

Research instruments

The Parenting Styles and Dimensions Questionnaire (PSDQ) (Robinson et al., 2001) was used to assess parenting styles. The authors of the instrument are Robinson, Mandleco, Olsen, and Hart. The questionnaire consists of 32 items rated on a five-point Likert scale (1 = never, 5 = always), where higher scores indicate a greater expression of a specific parenting behaviour pattern.

The authoritative parenting style includes 15 items related to emotional support, clear rule setting, consistent discipline, and encouragement of child autonomy. Example statements include: "I explain the reasons for rules to my child," "I respect my child's opinion," and "I encourage my child to make independent decisions."

The authoritarian parenting style includes 12 items related to high control, strict discipline, and punitive measures. Example statements include: "I shouted at my child when they misbehaved," and "I punished without explanation."

The permissive parenting style includes 5 items related to inconsistent boundary setting and low parental control. An example statement is: "I threatened punishment but did not consistently enforce it."

The neglectful parenting style is not directly measured within the PSDQ but was operationalized based on the Maccoby and Martin (1983) model as a combination of low emotional warmth and low parental control.

Classification of respondents into four parenting styles was conducted based on the average scores on the dimensions of emotional warmth and parental control. Respondents were assigned to the style in which they achieved the highest mean values.

Data Analysis Methods

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics (frequencies, percentages, arithmetic mean, and standard deviation) and inferential statistics (chi-square test) to examine differences among parents according to gender, place of residence, and socio-economic status.

Sample

The study included N = 200 respondents (100 mothers and 100 fathers) whose children attend primary school (aged 7–15 years). The sample of 200 respondents included parents of different educational and socio-economic backgrounds from urban and rural areas, enabling a comparative analysis of the influence of context on the application of traditional and contemporary parenting patterns.

The research findings provided relevant insights into how parents reconcile traditional and contemporary demands and highlighted possibilities for improving parenting support programs.

RESEARCH RESULTS

As shown in Table 1, the study included a total of 200 parents, equally distributed by gender, comprising 100 mothers (50%) and 100 fathers (50%). With regard to place of residence, 120 participants (60%) lived in urban areas, whereas 80 participants (40%) resided in rural areas. In terms of socio-economic status, the largest proportion of the sample belonged to the middle socioeconomic group (N = 100, 50%). Parents with low socioeconomic status accounted for 30% of the sample (N = 60), while 20% (N = 40) belonged to the high socioeconomic group. This sample structure enables comparisons across different social groups with respect to gender, place of residence, and family socioeconomic status.

The analysis presented in Table 2 indicates that the authoritative parenting style was the most prevalent (42.5%). This style was particularly common among parents from urban areas (N = 60), compared with 25 parents from rural areas, suggesting a greater prevalence of authoritative parenting in urban settings. The authoritarian style was reported by 25% of respondents and was more frequently observed among parents from rural areas (N = 30). The permissive style was identified in 20% of the sample, whereas the neglectful style was the least prevalent (12.5%). These findings indicate the coexistence of contemporary and traditional parenting patterns.

The authoritative parenting style is characterized by a combination of clearly defined rules and high emotional support, while also allowing children participation in decision-making and the development of autonomy. The permissive style is more common among parents from urban areas (N = 25) than among those from rural areas (N = 15) and is characterized by inconsistency in demands and rules (Smailović, 2019). Authoritarian and neglectful styles indicate stricter discipline and lower levels of parent-child interaction (Balson, 1994; Barakat & Clark, 1999; Garbarino & Abramowitz, 1992; Gonzalez-Mena, 1993; Miller, 1990; Porter, 1997; Wong et al., 2021).

A comparison between parents from urban and rural settings indicates that urban parents are more likely to adopt contemporary, authoritative parenting practices, whereas parents from rural areas are more likely to retain traditional parenting patterns, a finding consistent with previous research (Xu et al., 2020; Walsh & Jones, 2023).

The neglectful parenting style was the least prevalent (12.5%), which is not unexpected, as parents rarely perceive themselves as belonging to this category. Nevertheless, previous research suggests that insufficient parental attention may adversely affect child development, contributing to anxiety, reduced self-esteem, and, in severe cases, depressive symptoms (Lavrič & Naterer, 2020; Wong et al., 2021).

Overall, the results show that place of residence plays an important role in shaping parenting styles, with urban environments more frequently associated with modern and democratic parenting models, while rural areas tend to maintain more traditional patterns.

The analysis of differences between mothers and fathers in parenting perceptions (Table 3) indicates that gender is a significant factor in shaping parenting attitudes. The findings suggest that mothers are more likely to adopt contemporary, emotionally oriented, and democratic parenting models, whereas fathers tend to prefer a more traditional approach emphasizing authority, stricter discipline, and a clearer division of roles. The traditional paternal role-centred on activities outside the home and providing financial support for the family- indicates a more limited involvement in daily communication with children (Muratović et al., 2021). This pattern is confirmed by statistically significant differences across all observed dimensions.

The most pronounced difference is observed in the dimension of emotional support, where mothers achieve higher mean scores compared to fathers. This finding suggests that parental roles are still partially structured through gender-conditioned patterns of care and emotional involvement. At the same time, the results are consistent with studies showing that paternal warmth and active involvement in children's learning contribute to better socio-emotional and cognitive development, while stricter discipline is associated with a higher incidence of behavioural problems (Baker, 2017; Chang et al., 2003).

Regarding gender-defined roles, contemporary literature points to variability in parenting patterns, with more traditional forms of paternal involvement still evident in certain contexts. These findings suggest that the transformation of parental roles is not uniform but depends on broader social and family contexts (Parke & Cookston, 2019).

At the same time, mothers' greater emphasis on democratic and partnership-based parenting reflects a shift toward models that encourage children's participation in decision-making and emotional engagement, which can be interpreted as an indicator of strengthening contemporary parenting patterns within the maternal role (Walsh & Jones, 2023).

Differences in strict discipline further confirm that parenting practices are still shaped by gender-based norms, with fathers maintaining a more control- and discipline-oriented approach. These findings indicate that contemporary parenting models coexist with traditional patterns rather than fully replacing them.

The analysis of socio-economic status differences in parenting practices (Table 4) shows a clear pattern of socio-economic conditioning of parenting. Parents with lower socio-economic status are more likely to rely on traditional parenting patterns (65%), while the adoption of contemporary models is less frequent (35%). This finding suggests that

limited educational and material resources may be associated with a stronger reliance on authoritarian and traditional parenting approaches (Hoff & Laursen, 2006).

At the same time, the results confirm that parenting is strongly linked to social stratification, meaning that the choice of parenting practices is not solely individual but structurally conditioned by the family's position in society, where material and educational resources serve as key factors shaping parenting styles (Vilenica, 2013).

In contrast, parents with middle and higher socio-economic status show a greater tendency toward contemporary parenting practices (60% and 75%), which may be explained by better access to educational resources and a greater capacity for flexible and democratic parenting approaches. These findings are consistent with research indicating that socio-economic status significantly influences parental flexibility and adaptation to contemporary social demands (Cabrera & Volling, 2019; Parke, 2022).

Overall, the results indicate that contemporary society is characterized by the simultaneous persistence of traditional patterns and a gradual transformation toward more modern forms of parenting. The most prominent pattern in the findings relates to clear differences between social groups, with parenting styles systematically varying according to parental gender, place of residence, and socio-economic status. In particular, urban environments emerge as a factor that promotes more democratic and partnership-based parenting, while rural settings and lower socio-economic status are more strongly associated with the persistence of traditional patterns. In this sense, the findings primarily point to structured sociological differences rather than a uniform transformation of parenting practices.

DISCUSSION

The results of the conducted study indicate a complex and multi-layered relationship between traditional parenting norms and contemporary social expectations. The analysis shows that mothers and fathers perceive the parenting role quite differently, with fathers tending to adhere to traditional patterns, while mothers are more likely to adopt modern, democratic, and emotionally oriented approaches. This difference aligns with findings from earlier studies (Belsky, 1984; Darling & Steinberg, 1993), which suggest that gender differences continue to play a significant role in shaping parenting practices, despite societal modernization and the rise of contemporary pedagogical concepts.

The results clearly demonstrate that parenting practices are shaped by the simultaneous influence of traditional and modern patterns. While traditional norms remain present, especially in rural areas and among fathers, there is a strong trend toward adopting more modern, democratic models of parenting. This finding is consistent with contemporary theoretical approaches that emphasize that parenting is no longer based solely on rigid, hierarchical relationships, but is shifting toward a partnership-based, flexible, and emotionally supportive relationship with the child (Darling & Steinberg, 1993; Lamb, 2010; Lamb & Lewis, 2013).

The analysis of differences between mothers and fathers shows significant distinctions in the perception of the parenting role. Mothers consistently score higher in the dimensions of emotional support, democratic decision-making, and a partnership-based approach, whereas fathers exhibit a greater tendency toward strict discipline and gender-defined roles. Statistically significant differences (t-test, $p < 0.001$) confirm that parental gender

is a stable factor in shaping parenting attitudes and styles. These findings are consistent with international research: Lamb (2010) and Parke (2022) indicate that fathers still tend to apply stricter, authoritarian patterns, while mothers more frequently adopt emotional support and partnership-oriented approaches. Differences in parenting styles have direct implications for child development, particularly in areas such as social skills and emotional regulation (Xu et al., 2020; Walsh & Jones, 2023).

The study results also indicate that parents from urban areas more often employ an authoritative style, which is considered the most developmentally supportive, while parents from rural areas more often maintain authoritarian patterns. This finding aligns with developmental theoretical frameworks (Bronfenbrenner, 1979) and studies by Holdsworth et al. (2019) and Bornstein (2012), which demonstrate that the context in which a family lives directly influences parenting style. Greater access to educational resources, collaboration with pedagogical specialists, and exposure to contemporary social trends in urban settings facilitate the adoption of modern parenting models.

The analysis of the influence of socio-economic status (SES) shows that parents with higher SES more frequently adopt modern, democratic parenting models, while parents with lower SES tend to retain traditional patterns. This is consistent with previous research (Cabrera & Volling, 2019; Hoff & Laursen, 2006), which indicates that economic and educational resources enable flexibility in parenting practices, better access to information, and greater awareness of children's psychological needs. Families with limited resources often rely on traditional models that provide clear structure but limit autonomy and democratic dialogue.

The research results indicate that parenting style depends on a combination of factors: parental gender, place of residence, and SES. For example, mothers from urban areas with higher SES show the strongest tendency toward modern, partnership-based, and flexible parenting styles. This supports developmental-ecological models (Bronfenbrenner, 1979), which emphasize that parental behaviour cannot be considered in isolation but must be understood in interaction with the broader social, cultural, and economic context.

The results confirm the hypothesis that parenting in contemporary society is a dynamic category, shaped by multiple factors. Modern parenting styles do not completely replace traditional patterns; rather, they transform and adapt them to contemporary social circumstances. These findings have practical implications for:

- Parent education and family support programs in both urban and rural areas;
- Policy development that supports a balance between traditional and modern approaches;
- Developing strategies for empowering parents.

The limitations of this research primarily relate to the sample size and methodology. A sample of 200 parents may limit the generalizability of the findings to the wider population, especially across different cultural and regional contexts. Additionally, the main research instrument was a questionnaire, meaning that the data collected are based on parents' subjective perceptions, rather than direct observation of behaviours or interactions with children. Furthermore, this study was not longitudinal, so it is not possible to track changes in parenting styles over time or to establish causal relationships between parenting approaches and child development.

Based on the identified limitations, future research should expand the sample to include different regions and cultural contexts, thereby increasing the external validity of the findings. It is also recommended to conduct longitudinal studies, which would allow for tracking the development of parenting styles and their impact on children over an extended period. Furthermore, it is important to analyze additional factors that may influence parenting practices, such as parents' education, employment status, access to educational resources, and involvement in the educational system, in order to gain a more comprehensive understanding of the context of parenting in contemporary society.

CONCLUSION

The results of the conducted research clearly indicate that parental gender is a significant factor in shaping attitudes toward the traditional role of parenting. As expected, fathers tend to show greater agreement with traditional patterns of parental roles, while mothers demonstrate more openness to contemporary parenting models, which involve equal division of responsibilities, emotional involvement, and active participation of both parents in the upbringing and development of the child. The applied t-test and chi-square analyses confirmed the statistical significance of the observed differences, indicating that parental attitudes are not random but are conditioned by broader social and cultural frameworks.

These findings can be interpreted in light of Bronfenbrenner's ecological model of development, which emphasizes the interconnection of micro-, meso-, and macrosystems in shaping parental behaviour. Attitudes and parenting practices do not stem solely from individual beliefs; they are the result of a complex interaction between the family environment, the influence of the local community, and dominant social norms and values. In this context, traditional parenting patterns remain pronounced, particularly among fathers, whereas mothers tend to adapt more to contemporary social and pedagogical expectations, reflecting the transformation of gender roles and changes in modern family relationships.

In conclusion, the research results highlight the need for systematic development of parental support programs that recognize the differences in mothers' and fathers' attitudes, while also encouraging the development of a partnership-based and balanced approach to parenting. Promoting an equitable distribution of parental roles and shared responsibility in child-rearing can strengthen family cohesion and facilitate the alignment of traditional values with contemporary social demands. Understanding these observed differences provides an essential foundation for designing educational programs and public policies aimed at empowering parents and fostering active, responsible, and engaged parenting in modern society.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

Baker, C. E. (2017). Father–son relationships in ethnically diverse families: Links to boys' cognitive and social-emotional development in preschool. *Journal of Child and Family Studies*, 26, 2335–2345.

Balson, M. (1994). *Becoming better parents* (4th ed.). Australian Council for Educational Research.

Barakat, I. S., Clark, J. A. (1999). *Positive discipline and child guidance*.

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55 (1), 83–96. https://doi.org/10.2307/1129836

Bornstein, M. H. (2012). *Handbook of parenting, Vol. 3. Being and becoming a parent*. Routledge.

Bray, R., Dawes, A. (2016). *Parenting, family care, and adolescence in Eastern and Southern Africa: An evidence-focused literature review*. UNICEF.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

Cabrera, N. J., Volling, B. L. (2019). Fathers, families, and child development. *Journal of Family Psychology*, 33 (5), 567–579.

Chang, L., Schwartz, D., Dodge, K. A., McBride-Chang, C. (2003). Harsh parenting in relation to child emotion regulation and aggression. *Journal of Family Psychology*, 17, 598–606.

Chang, L., Chen, B.-B., Ji, L. Q. (2011). Attributions and attitudes of mothers and fathers in China. *Parenting: Science and Practice*, 11, 102–115.

Cowan, C. P., Cowan, P. A. (2019). Changing families: A preventive intervention perspective. *Family Relations*, 68 (3), 298–312. https://doi.org/10.1111/fare.12359

Darling, N., Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113 (3), 487–496. https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487

Faircloth, C. (2014). Intensive parenting and the expansion of parenting. In: E. Lee, J. Bristow, C. Faircloth & J. Macvarish (eds.). *Parenting Culture Studies*, 25–50. London: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137304612

Francus, M. (2013). *Monstrous motherhood: Eighteenth-century culture and the ideology of domesticity*. Johns Hopkins University Press.

Garbarino, J., Abramowitz, R. (1992). Sociocultural risk and opportunity. In: J. Garbarino (ed.). *Children and families in the social environment*, 35–72. Aldine de Gruyter.

Gonzalez-Mena, J. (1993). *The child in the family and the community*. Macmillan.

Hoff, E., Laursen, B. (2006). Socioeconomic status and parenting. In: M. H. Bornstein (ed.). *Handbook of parenting* (2nd ed.), 231–252. Lawrence Erlbaum.

Holdsworth, C., et al. (2019). Parenting styles in urban and rural settings: Implications for child development. *Journal of Family Studies*, 25 (3), 212–225.

Lamb, M. E. (2010). *The role of the father in child development* (5th ed.). Wiley.

Lamb, M. E., Lewis, C. (2013). Father–child relationships. In: M. H. Bornstein (ed.). *Handbook of parenting*, 3rd ed. (222–253). Routledge.

Lansford, J. E., et al. (2021). Culture and social change in mothers' and fathers' individualism, collectivism and parenting attitudes. *Social Sciences*, 10 (12), 459.

Lavrič, M., Naterer, A. (2020). The power of authoritative parenting: A cross-national study of effects of exposure to different parenting styles on life satisfaction. *Children and Youth Services Review*, 116, 1–9.

Miller, D. F. (1990). *Positive child guidance*. Delmar Publishers.

Muratović, A., Muratović, A., Mekić, E. (2021). The impact of parents' attitudes toward collaboration on promoting family involvement in preschool institutions. *Univerzitetska misao,* 20, 13–25. [In Serbian].

Novaković, U. P. (2025). Sharenting – the parents' right or the abuse of the child's rights?, *Sociološki pregled*, 59 (1), 1–20. https://doi.org/10.5937/socpreg59-53981

Parke, R. D., Cookston, J. T. (2019). Many types of fathers, many types of contexts: An agenda for future progress in fathering research. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 84 (1), 131–146. https://doi.org/10.1111/mono.12404

Poduval, J., Poduval, M. (2009). Working mothers: How much working, how much mothers, and where is the womanhood? In: *Some issues on women's studies and other essays*, 63–79. National Library of Medicine.

Porter, L. (1997). *Children are people too: A parent's guide to young children's behaviour* (2nd ed.).

Robinson, C. C., Mandleco, B., Roper, S. O., Hart, C. H. (2001). The Parenting Styles and Dimensions Questionnaire (PSDQ). In: B. F. Perlmutter, J. Touliatos & G. W. Holden (eds.). *Handbook of family measurement techniques*, 319–321. Thousand Oaks: Sage Publications.

Rodrigo, M. J., Byrne, S., Rodríguez, B. (2014). Parenting styles and child well-being. In: A. Ben-Arieh et al. (eds.). *Handbook of child well-being*, 2173–2196. Springer.

Smailović, S. (2019). The relationship between parents' parenting styles and religiosity in adolescents. *Univerzitetska misao*, 18, 157–170. https://doi.org/10.5937/univmis1918157S [In Serbian]

Soenens, B., Vansteenkiste, M. (2024). Studying parenting in adolescence from a dynamic perspective: The case of autonomy-supportive and controlling parenting. *European Journal of Developmental Psychology*, 22 (2), 2335–2345. https://doi.org/10.1080/17405629.2023.2282647

Vasiou, A., Kassis, W., Krasanaki, A., Aksoy, D., Favre, C. A., Tantaros, S. (2023). Exploring parenting styles patterns and children's socio-emotional skills. *Children*, 10 (7), 1126.

Vilenica, A. (ed.). (2013). *Becoming a mother in neoliberal capitalism*. Beograd: Uzbuna. [In Serbian]

Walsh, J., Jones, K. (2023). Gender differences in parenting and child outcomes. *Parenting: Science and Practice*, 23 (1), 45–68.

Wong, T. K. Y., Konishi, C., Kong, X. (2021). Parenting and prosocial behaviors: A meta-analysis. *Social Development*, 30 (2), 343–373.

Xu, Y., Huang, H., Cao, Y. (2020). Associations among early exposure to neighborhood disorder, fathers' early involvement, and children's internalizing and externalizing problems. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 17, 558–575.

Xu, Y., Huang, H., Cao, Y., Chen, J., Wang, M., Li, X. (2020). Paternal involvement and child socioemotional development: A meta-analysis. *Developmental Psychology*, 56 (11), 2045–2062.

APPENDIX / ПРИЛОГ

Табела 1: *Демографске карактеристике узорка*
/ Table 1: *Demographic characteristics of the sample*

Карактеристике / Characteristics	Категорија / Category	Ф / F	%
Пол родитеља / Gender of parents	Мајке / Mothers	100	50%
	Очеви / Fathers	100	50%
Место становања / Place of residence	Урбана средина / Urban area	120	60%
	Рурална средина / Rural area	80	40%
Социоекономски статус / Socio-economic status	Низак / Low	60	30%
	Средњи / Middle	100	50%
	Висок / High	40	20%

Табела 2: *Заступљеност родитељских стилова*
/ Table 2: *Prevalence of parenting styles*

Родитељски стил / Parenting style	Урбана средина / Urban area	Рурална средина / Rural area	Укупно / Total	% укупно / total
Ауторитарни / Authoritarian	20	30	50	25%
Ауторитативни / Authoritative	60	25	85	42,5%
Попустљиви / Permissive	25	15	40	20%
Занемарујући / Neglectful	15	10	25	12,5%

Табела 3: *Разлике између мајки и очева у перцепцији родитељства*
/ Table 3: *Differences between mothers and fathers in parenting perception*

Димензија родитељства / Parenting dimension	Мајке – просечна оцена (1–5) / Mothers – average score (1–5)	Очеви – просечна оцена (1–5)/ Fathers – average score (1–5)	t-test (p)
Емоционална подршка / Emotional support	4,6	3,9	0,001
Родно-дефинисане улоге / Gender-defined roles	3,1	3,9	0,002
Демократичност и партнерство / Democracy and partnership	4,2	3,8	0,05
Строга дисциплина / Strict discipline	2,7	3,5	0,001

Табела 4: *Утицај социоекономског статуса на родитељство* / Table 4: *Impact on socio-economic status on parenting*

Социоекономски статус / Socio-economic status	Традиционални обрасци / Traditional patterns (%)	Савремени обрасци / Modern patterns (%)
Низак / Low	65%	35%
Средњи / Middle	40%	60%
Висок / High	25%	75%

НАЗАД
ВАСК